

Cop a l'estratègia txetxena de Putin

L'assassinat del president de Txetxènia, el prorús Ahmad Kadírov, ha tornat a posar en primera pàgina el conflicte en aquesta república del Caucas nord. Un cas enquistat que alguns ja comparen amb el drama de l'Iraq, per la violació constant dels drets humans.

El passat 9 de maig un atemptat a l'estadi Dinamo de Grozni va sacsejar Txetxènia i va tenir rèpliques immediates a Moscou. L'explosió va matar el principal representant de la Rússia de Vladímir Putin a Txetxènia: el president de la República, Ahmad Kadírov. L'atac també va matar set persones més, segons fonts oficials russes, entre elles el cap del Consell d'Estat txetxè, Hussein Issaev, i va ferir greument el general Valeri Baranov, el cap militar rus a la zona.

Es el colp més fort dels independentistes txetxens des de l'assalt al teatre Dubrovka de Moscou l'octubre de 2002, i posa en evidència que la guerra no està ni de bon tros acabada. A més, el tipus d'atac —una mina sota la tribuna d'autoritats, sense necessitat de suïcides— demostra, segons l'analista militar rus Pavel Felgenhauer, que els grups guerrillers independentistes tenen una xarxa clandestina important. Això deixa per terra les declaracions triomfalistes de Putin, qui va afirmar que estava a punt d'acabar "l'operació antiterrorista" a Txetxènia.

També queden en no res les operacions de propaganda que havia fet el mateix Kadírov, presentant-se davant dels mitjans de comunicació amb la rendició de diversos líders independentistes. Alguns d'ells, però, van ser capturats quan estaven molt malferits, i un altre, Magomed Khanbiev, exministre de Defensa txetxè, van fer que es rendís després de segrestar trenta membres de la seva família.

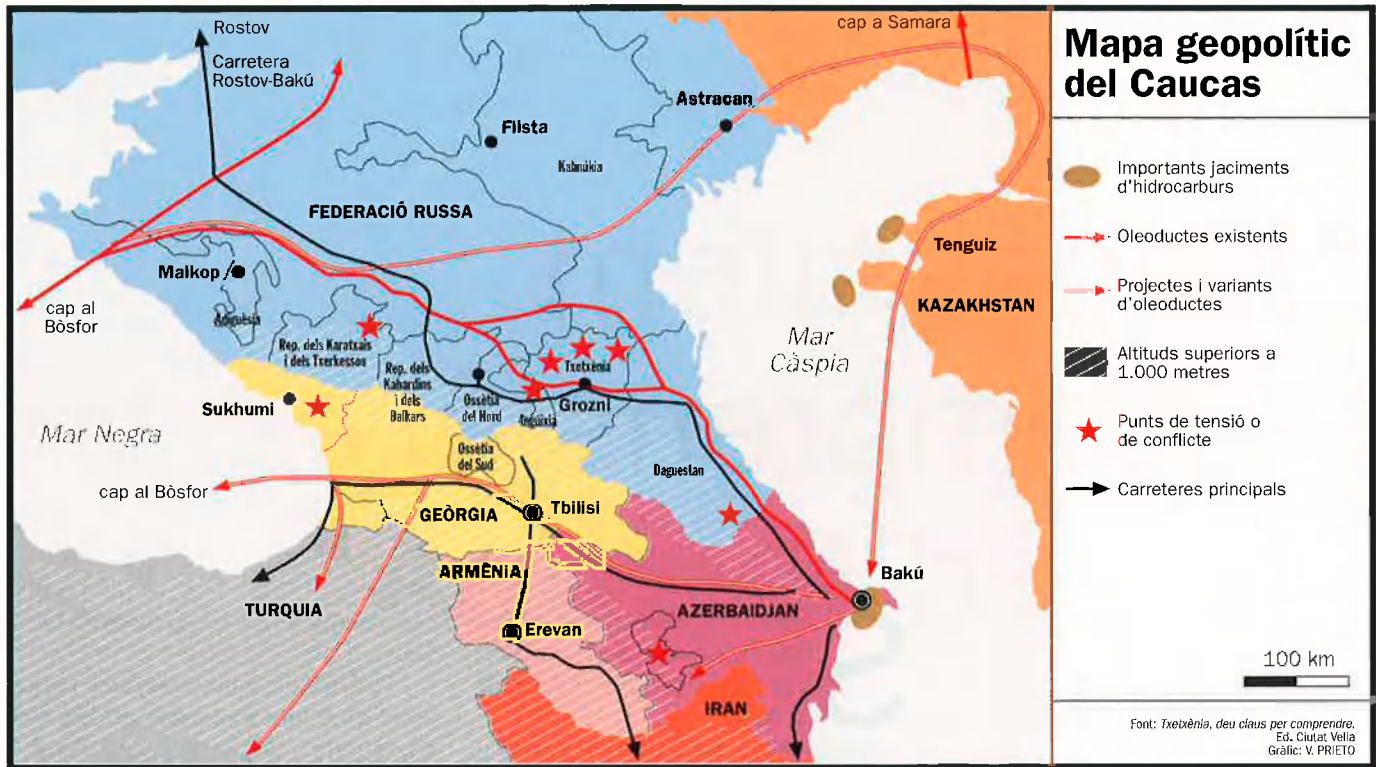
Kadírov, però, no solament era odiat pels independentistes txetxens; també a Moscou eren cada vegada més fortes les crítiques contra el "virrei txetxè", no sols pels seus mètodes repressius salvatges, sinó per la corrupció i el pillatge que s'havien apoderat de la seva admi-

nistració. En plena competència amb l'exèrcit rus.

És més que probable que el buit de poder que deixa Kadírov sigui omplert amb més violència. Putin ha posat com a substitut presidencial interí el fins ara primer ministre, Sergèi Abramov (que no és txetxè), i com a vicepresident primer el fill de Kadírov, Ramzan, responsable també d'un cos de seguretat campió en violacions de drets humans, i que ha estat denunciat per ONG internacionals i russes. Aquesta provisionalitat s'hauria de resoldre amb un decret d'estat d'emergència i el control directe des de Moscou, com reclamà en la Duma el diputat nacionalista Dimitri Rogozine. L'altra opció seria aplicar la Constitució txetxena, aprovada l'any passat amb el vistiplau rus, i fer eleccions al setembre.

Si es fan aquests comicis, Putin podria tornar a repetir l'operació que féu president Kadírov, però aquesta vegada amb el seu fill. D'aquí el ràpid nomenament de Ramzan com a vicepresident txetxè. En les presidencials d'octubre Putin aplanà el camí a Kadírov i va aconseguir que els seus competidors es retiressin. Aquesta vegada, però, també podria optar al càrrec, segons els mitjans russos, Aslambek Aslaxhanov, que ja es volia presentar per competir amb Kadírov pare, i que, poc abans dels comicis, va retirar la candidatura per acceptar el càrrec que Putin li va oferir d'assessor al Kremlin en temes sobre el Caucas nord.

Per la seva banda el president txetxè en la clandestinitat, Aslan Maskhàdov, ha condemnat l'atac i l'ha atribuït als serveis secrets russos. Maskhàdov és el líder oficial de la resistència txetxena, ja que va ser escollit president de la República el 1997 en uns comicis supervisats internacionalment. De fet, els únics que

fins ara s'han fet a Txetxènia amb garanties democràtiques. Maskhàdov encara és capaç de fer cops d'efecte, com l'aparició en una televisió clandestina el passat mes d'abril, però el gruix de les accions militars antirusses i els atemptats suïcides a dins i fora de Txetxènia els protagonitzen els homes i dones que segueixen Xamil Bassàiev, un líder islamista i independentista que té més pressupost i armes que Maskhàdov. De fet, a Bassàiev l'han acusat de complicitat amb els serveis secrets russos, l'ex-KGB, que l'haurien usat com a excusa per a la intervenció russa a la república que l'any 1999 va iniciar la segona guerra russotxetxena. Bassàiev fa poc va reivindicar l'intent d'assassinar el general Ziàzikov, president de la veïna Ingúixa, fidel a Moscou, i havia promès "posar el cap de Kadfrov als peus de Maskhàdov".

Des d'aleshores i fins ara ONG russes i internacionals han denunciat les violacions dels drets humans a Txetxènia, comeses especialment per les forces russes i els grups paramilitars txetxens de l'administració regional pro Putin. A més, no sembla que Moscou pretengui aturar aquests abusos. El passat 1 de maig es va fer un judici, el segon d'aquestes característiques que s'ha celebrat en aquesta

guerra, a quatre oficials russos acusats de violacions dels drets humans, i tots quatre van ser absolts adduint que complien ordres. A més, els independentistes no sols veuen negats els seus drets com a txetxens a l'interior del seu país, sinó també a fora. En la darrera sessió de la comissió de drets humans de l'ONU, el passat 2 d'abril, es va rebutjar la proposta de condemnar les violacions dels drets fonamentals a Txetxènia. Pocs dies abans, a més, el representant txetxè que hi anava a parlar, Umar Khanbiev (vegeu entrevista a EL TEMPS, núm. 1.024), va saber que havien segrestat trenta membres de la seva família a Txetxènia, xantatge que va provocar la rendició del seu germà Magomed.

Pitjor que a l'Iraq. L'atemptat contra Kadfrov va fer que alguns mitjans europeus i americans comparessin la situació de Txetxènia amb la de l'Iraq. Per exemple, el diari italià *Corriere della Sera* deia que tots dos conflictes s'assemblen perquè "són una mescla explosiva de nacionalisme polític i fonamentalisme religiós". Més enllà de la certesa total o parcial d'aquesta afirmació, en una cosa sí que s'assemblen els dos conflictes: en tots dos s'han comès violacions dels

drets humans; la diferència és l'impacte que ha tingut la seva divulgació. Fins i tot en webs independentistes i islamistes txetxenes, com Kavkazcenter, es fan ressò d'aquesta diferència i "elogien" que la societat nord-americana, a diferència de la russa, hagi fet públiques les fotos de les tortures i que hagin tingut un impacte social i polític important, cosa que no succeeix a Rússia, per no dir a la resta del món, respecte a les violacions comeses a Txetxènia. També és cert que el bloqueig mediàtic de Putin sobre Txetxènia és molt més ferri que el que ha imposat Bush sobre l'Iraq.

En aquests moments els independentistes txetxens saben que la seva causa no arriba massa més enllà de les fronteres de la República. Per això estan interessats en un judici que es fa a Qatar. Un tribunal d'aquell país jutja dos russos pertanyents als serveis secrets del Kremlin, acusats d'haver causat la mort en atemptat de l'expresident txetxè Zelimkhan Iandarbíev, que vivia exiliat a Qatar. Iandarbíev va ser el segon president de Txetxènia, després que el 1996 matessin el president que declarà la independència del país, el 1991, Djokhar Dudàiev.

Oriol Cortacans